

♥ 2023

Årsrapport
**Ansvarsfull
kapitalförvaltning**

Folksam

Folksamgruppen fortsätter att investera för en hållbar omställning

De senaste åren har innehållit flera händelser som vi inte är vana vid. Coronapandemin avslöstes av krig i vårt närområde och en inflation på nivåer som vi inte har varit i närheten av på flera decennier. Världens centralbanker höjde under 2023 styrräntorna med full kraft, vilket på olika sätt påverkade konsumenter, företag och andra delar av samhället.

Trots utmaningarna i vår omvärld levererade Folksamgruppens kapitalförvaltning en god avkastning till våra kunder under 2023. Jag är särskilt stolt över de investeringar som på ett tydligt sätt även bidrar till en hållbar omställning. Exempel finns både i den trafiksäkerhetsobligation som vi investerade i under sommaren, samt i vår investering i Copenhagen Infrastructure Partners femte fond – där kapitalet används till storskaliga infrastrukturprojekt inom förnybar energi.

Under året fortsatte vi även att se framsteg i hållbarhetsarbetet hos de bolag som vi investerat i. Ett exempel är bolagens inställning till klimatfrågan, där allt fler av våra portföljers största utsläppare nu har antagit vetenskapligt förankrade klimatmål. Med det sagt saknas det tyvärr inte utmaningar. Exempel finns både i de många arbetsplatsolyckor som ägde rum runt om i landet under året, samt i de stora amerikanska teknikbolagens motstånd till facklig anslutning. Jag är övertygad om att vi i Folksamgruppen, med våra kunders 582 miljarder kronor i ryggen, har stora möjligheter att som ägare vara med och påverka i positiv riktning.

När vi nu blickar framåt mot 2024 förbereder vi oss på ännu ett skakigt år på de finansiella marknaderna. Det råder fortfarande osäkerhet både kring inflationen och centralbankernas planer, samtidigt som de geopolitiska riskerna är större än på länge. Det senare är givetvis pådrivet av krig och oroligheter på flera platser i världen, samtidigt som flera länder – inklusive USA – går till val under året.

Oavsett vilken riktning vår omvärld tar under 2024 står vi stadigt i Folksamgruppens vision om att våra kunder ska känna sig trygga i en hållbar värld. Våra placeringsportföljer är konstruerade för att klara stora svängningar på finansmarknaderna och vår ambition, att vara ledande inom ansvarsfull kapitalförvaltning, ligger fast.

Inom begreppet ansvarsfull kapitalförvaltning ryms inte bara vad vi faktiskt investerar i, utan också hur vi agerar som ägare. Vi har i över 20 års tid aktivt arbetat för att de tillgångar vi äger ska ta större ansvar för klimat och miljö, mänskliga rättigheter och antikorrupktion. Hur det arbetet gick under 2023, samt fler exempel på våra investeringar, kan du läsa mer om i denna rapport.

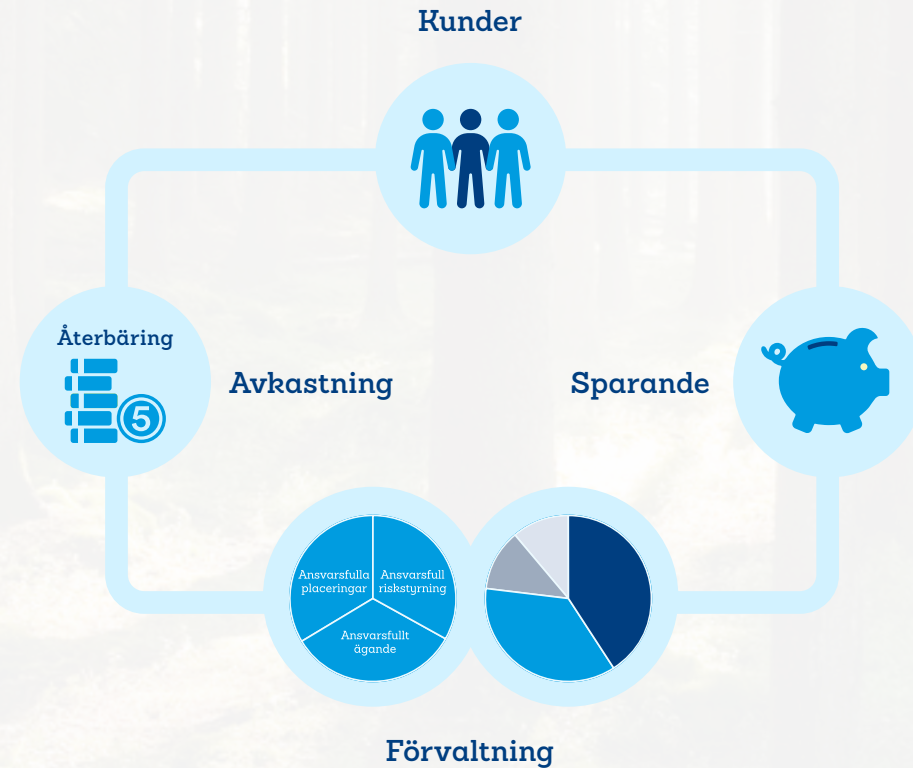

Ylva Wessén
Vd och koncernchef,
Folksamgruppen

Ansvarsfull kapitalförvaltning

Folksamgruppen strävar efter att förvalta våra kunders premieinbetalningar och långsiktiga sparande ansvarsfullt. För oss betyder det att våra kunders pengar ska ge god avkastning samtidigt som de bidrar till omställningen mot ett mer hållbart samhälle.

Folksamgruppen och ansvarsfull kapitalförvaltning

Vid utgången av 2023 förvaltade Folksamgruppen* 582 miljarder kronor i försäkringspremier, pensioner och sparande åt drygt fyra miljoner kunder. Det är mycket pengar, och med detta följer både ett stort ansvar och en möjlighet att via våra investeringar att via våra investeringar försöka bidra till att styra världen i en mer hållbar riktning.

Vårt mål är att erbjuda en konkurrenskraftig avkastning samtidigt som vi är en ledande aktör inom ansvarsfull kapitalförvaltning. För att lyckas med detta arbetar vi alltid utifrån följande tre huvudprinciper:

Ansvarsfull riskstyrning, vilket innebär att vi försöker hitta en bra balans mellan trygghet och möjlighet till avkastning.

Ansvarsfulla investeringar, vilket innebär hur och var vi faktiskt investerar, och vad vi inte investerar i. Hållbarhet genomsyrar alla våra investeringsbeslut och vi gör även riktade investeringar i exempelvis gröna och sociala obligationer.

Ansvarsfullt ägande, vilket innebär hur vi arbetar med hållbarhetsfrågor och ägarstyrning i de tillgångar vi äger.

Att integrerat arbeta med dessa perspektiv och förvalta kapitalet med samma omsorg som om det vore vårt eget är vad vi kallar för ansvarsfull kapitalförvaltning. Inget perspektiv ska systematiskt hållas före det andra, istället ska de ständigt vägas mot varandra och balanseras på bästa möjliga sätt. Ansvarsfull kapitalförvaltning omfattar alla tillgångsslag som vi investerar i och ska bidra till att förverkliga vår vision att våra kunder ska känna sig trygga i en hållbar värld.

* I Ansvarsfullt ägandes uppdrag och inom ramen för denna rapport ingår följande bolag inom Folksamgruppen: Folksam Liv, Folksam Sak, KPA Tjänstepension och KPA Pensionsförsäkring.

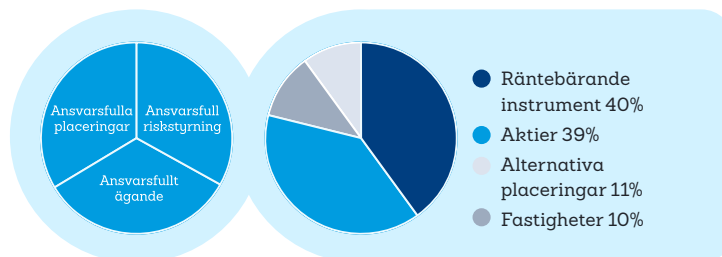
Kunder

Folksamgruppen består av två ömsesidiga koncerner. Det betyder att det är våra kunder som äger Folksamgruppen. Vi försäkrar nästan varannan person i Sverige, och över tre miljoner människor sparar långsiktigt till sin pension hos oss.

Sparande

Den största delen av det förvaltade kapitalet kommer från sparande i tjänstepension, där merparten är kollektivavtalad tjänstepension. Men vi förvaltar också premieinbetalningar från övrig livförsäkring (inklusive privat pensionssparande) och sakförsäkring. För att skapa avkastning investerar vi premieinbetalningarna på finansmarknaden.

Förvaltning

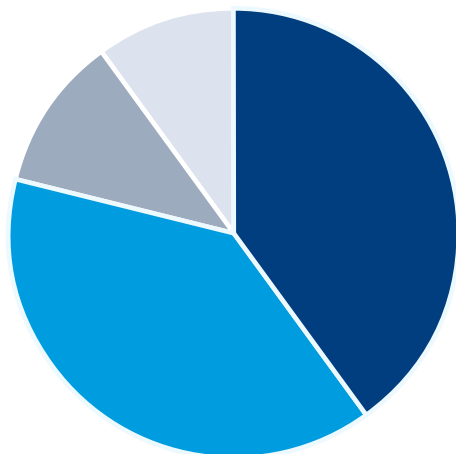
Avkastning

Vinsten går tillbaka till kunderna. Det sker i form av återbäring, premiesänkningar eller bättre service, tjänster och erbjudanden.

Kapitalförvaltningen i siffror

Förvaltad kapital per tillgångsslag
31 december 2023

- **Räntebärande instrument: 40%**
- **Aktier: 39%**
- **Alternativa investeringar: 11%**
- **Fastigheter: 10%**

-40%

Så mycket har utsläppen från våra aktieportföljer minskat sedan 2019. Folksamgruppens delmål är att utsläppen från våra aktier, företagsobligationer och fastigheter ska minska med -29% fram till 2025.

53,5%

Så många av våra aktieportföljers 86 största utsläppare har antagit vetenskapligt förankrade klimatmål godkända av Science Based Targets Initiative (SBTi). Detta innebär att Folksamgruppens delmål – att 50% av våra portföljers största utsläppare ska ha antagit SBTi-mål senast 2025 – uppnåddes under året.

2023

582 Totalt förvaltad kapital, mdr SEK

181 Antal påverkansdialoger med innehav

5 Antal valberedningar med Folksamgruppen representerad

4,3 Portföljernas koldioxidintensitet viktat medeltal, CO2e/Mkr

2022

527 Totalt förvaltad kapital, mdr SEK

173 Antal påverkansdialoger med innehav

5 Antal valberedningar med Folksamgruppen representerad

5,2 Portföljernas koldioxidintensitet viktat medeltal, CO2e/Mkr

2050

Året då våra placeringsportföljer ska nå nettonollutsläpp av växthusgaser.

Ett bra år i en skakig miljö

Marcus Blomberg är Folksamgruppens investeringschef sedan hösten 2021. I den rollen ansvarar han både för de investeringar som Folksam och KPA Pension gör, samt för gruppens ägarstyrningsarbete.

Hej Marcus! Hur skulle du vilja summera 2023?

Det har varit ett bra år för vår verksamhet, men resan dit var skakig på flera olika sätt. Året inleddes med hög inflation, centralbanker som höjde räntor i rask takt och väsentligt högre långa räntor än vad vi har sett på många år.

Under året har både faktisk inflation och ränteförväntningar kommit ner en aning, vilket successivt har återspeglats i hur olika tillgångar prissätts på marknaden. Sammantaget har vi levererat en god avkastning i våra placeringsportföljer i en förhållandevis svårnavigerad miljö.

Hur agerar du och dina kollegor i en sådan här marknad?

Vi gör självklart en del kortsiktiga anpassningar av våra portföljer, både för att reducera risker och för att tillvarata möjligheter som uppstår i marknaden. Samtidigt är det viktigt att poängtera att Folksamgruppen förvaltar våra kunders pengar med en mycket lång tidshorisont. Vårt primära fokus är alltid att förvalta en portfölj som står sig stark över tid; både i goda och dåliga tider.

Vilka har varit de största utmaningarna för Folksamgruppens kapitalförvaltning under året?

De högre räntorna har återspeglats i lägre priser på reala tillgångar, i synnerhet fastigheter. Fastigheter är ett tillgångsslag som har avkastat mycket bra under lång tid. Nu har vi emellertid sett en del nedskrivningar, både i våra direktägda fastigheter och de som vi äger indirekt via vårt innehav i Heimstaden Bostad.

Det finns dock två sidor av detta mynt, eftersom vi under året samtidigt har kunnat göra en del direkta förvärv på relativt attraktiva nivåer. Vi är långsiktiga och är övertygade om vår exponering mot fastigheter över tid kommer fortsätta att vara bra för våra kunder.

Vad är du mest stolt över från fjolåret?

Vi letar alltid efter potentiella investeringar som både har en attraktiv avkastningsprofil samtidigt som de har möjlighet att bidra till en hållbar omställning. I slutet av 2023 offentliggjorde vi vår investering om 5,6 miljarder kronor i Copenhagen Infrastructure V, en infrastrukturfond där fokus ligger på att utveckla storskalig infrastruktur inom förnybar energi. Fonden drivs av ett erfaret förvaltarteam, och är en investering som vi tror har möjlighet att gagna våra kunder samtidigt som den rimmar väl med Folksamgruppens hållbarhetsambitioner.

I din roll är du även ytterst ansvarig för Folksamgruppens arbete med ansvarsfullt ägande – är det något där som du vill lyfta fram?

Det finns en hel del positiva saker att lyfta fram, och mycket av det kan ni läsa mer om i den här rapporten. Jag vill dock särskilt nämna att vi under 2024 kommer arbeta fram nya klimatdelmål inom ramen för vårt åtagande i Net Zero Asset Owner Alliance. Målen ska gälla mellan 2025 – 2030, och blir nästa steg på vår resa mot att visa nettonollutsläpp i våra placeringsportföljer senast till år 2050.

Avslutningsvis, vad har du för tankar om 2024?

Marknaden förväntar sig att inflationen ska fortsätta falla, vilket är något som vi kommer att bevaka och analysera. Konsensus är även att centralbankerna kommer att börja sänka räntorna under året, men här råder fortfarande en stor osäkerhet om storlek och hastighet i sänkningarna. Vilken väg världens centralbanker tar – med FED och ECB i spetsen – kommer såklart ha betydelse för de finansiella marknaderna.

En stor del av fjolårets värdetillväxt i världsaktieindex drevs av de största amerikanska techbolagen. Det blir därför spännande att fortsätta följa dem, men framför allt också följa hur de olika delarna i ekonomin utvecklar sig under 2024. Detta är inte nödvändigtvis något som på detaljnivå styr hur vi investerar, men likväl viktigt för oss att följa.

Vårt primära fokus är att förvalta en portfölj som står sig stark över tid.

Avslutningsvis vill jag även lyfta fram det geopolitiska läget, som är mer osäkert än på mycket länge. Vi har tyvärr krig på flera platser i världen, samtidigt som en stor del av världens befolkning går till val under 2024. Den geopolitiska utvecklingen i allmänhet, och det amerikanska valet i synnerhet, kommer fortsatt ha betydelse för marknaden och blir därför viktigt att följa. Sammantaget ser jag fram emot ett nytt spännande år där vi är förberedda på att det periodvis kan bli skakigt.

Påverkande och uteslutande kriterier styr vårt arbete

Folksamgruppen har sedan 2001 ett antal placeringskriterier som styr vår kapitalförvaltning och alla tillgångar som vi investerar i. Dessa placeringskriterier är uppdelade i två ben: uteslutande och påverkande kriterier.

Våra uteslutande kriterier kan delas upp i tre delar:

♥ Verksamhetsbaserade kriterier,

det vill säga tobak och kommersiell spelverksamhet som båda står i strid med brett förankrade värderingar hos våra kundgrupper.

♥ Normbaserade kriterier,

det vill säga kontroversiella vapen och sådant som bryter mot internationella normer och konventioner.

♥ Riskbaserade kriterier,

exempelvis utesluter vi bolag där mer än 5 procent av omsättningen kommer från kolbrytning och 30 procent om omsättningen kommer från kolförbränning.

Utöver våra uteslutande kriterier arbetar vi även med påverkande kriterier – det vill säga kriterier som styr vårt arbete med att påverka de bolag vi investerar i. Vår inställning är i första hand nämligen inte att välja bort investeringar, utan att försöka påverka så många som möjligt att bli bättre på att ta ansvar för klimat och miljö, mänskliga rättigheter och mot korruption. Våra påverkande kriterier grundar sig bland annat på FN:s Global Compact och OECD:s riktlinjer för multinationella företag.

Det är med våra påverkande kriterier som grund, samt respektive koncernbolags Ågarpolicy, som vi utövar vårt ägarinflytande inom ramen för ansvarsfulla investeringar. Vi kallar det för Ansvarsfullt ägande.

Folksamgruppens placeringskriterier			
Kriterium	Folksam Liv & Folksam Tjänstepension	Folksam Sak	KPA Pension
Klimat och miljö	✓	✓	✓
Mänskliga rättigheter	✓	✓	✓
Korruption	✓	✓	✓
Alkohol ¹		X	X
Alla vapen ²		X	X
Cannabis ³	X	X	X
Illegala vapen ⁴	X	X	X
Kolkraft ⁵	X	X	X
Kärnkraft ⁶		X	
Fossil Energi ⁷		X	
Oljesand ⁸	X	X	X
Pornografi ⁹	X	X	X
Spel ¹⁰	X	X	X
Tobak ¹¹	X	X	X

✓ Påverkande kriterium   X Uteslutande kriterium

1 Alkohol Utesluter bolag där mer än fem procent av omsättningen kommer från produktion av drycker som innehåller alkohol.

2 Alla Vapen Utesluter bolag där mer än fem procent av omsättningen kommer från produktion av övriga vapen och krigsmateriel avsedd att användas i strid. Folksam Sak utesluter även fem procent av försäljning av vapen.

3 Cannabis Utesluter bolag där mer än fem procent av omsättningen kommer från produktion av icke-medicinsk cannabis.

4 Illegala vapen Utesluter bolag där någon andel av omsättningen härrör från produktion av kontroversiella vapen.

5 Kolkraft Utesluter bolag där mer än 30 procent av omsättningen kommer från termiskt kol (i första hand kraftbolag) samt bolag där mer än fem procent av omsättningen från termiskt kol (i första hand gruvbolag). Folksam sak utesluter bolag där någon andel av omsättningen härrör från produktion av termiskt kol.

6 Kärnkraft Utesluter bolag där någon andel av omsättningen härrör från produktion av kärnkraft.

7 Fossil energi Utesluter bolag där mer än fem procent av intäkterna kommer från prospektering, utvinning, tillverkning, generering, försäljning eller handel av fossil energi, vilket här avser olja och naturgas. En viss andel verksamheter med olje- eller gas- relaterad omsättning, högst 1 procent av det totala placerade försäkringskapitalet, accepteras dock under förutsättning att de aktuella verksamheterna har en tydlig strategi för omställning som följs och att Folksam Sak arbetar med aktivt påverkansarbete i linje med målen i Parisavtalet.

8 Oljesand Utesluter bolag där tio procent eller mer av omsättningen härrör från oljesand.

9 Pornografi Utesluter bolag som producerar pornografi.

10 Spel Utesluter bolag där mer än fem procent av omsättningen kommer från kommersiell spelverksamhet.

11 Tobak Utesluter bolag där mer än fem procent av omsättningen härrör från produktion eller distribution av tobak eller tobaksprodukter.

Ansvarsfullt ägande: proaktivt påverkansarbete med fokus på noterade innehav

Vi är övertygade om att välskötta bolag, som integrerar hållbarhet i sin affärsmodell, över tid överträffar bolag med svag bolagsstyrning och utan fokus på hållbarhetsfrågor. Därför är det också naturligt för oss att lägga stor vikt vid att diskutera klimat och miljö, mänskliga rättigheter, anti-korruption och andra hållbarhetsfrågor med våra noterade innehav och andra tillgångar som vi investerar i.

Avdelningen för Ansvarsfullt ägande hanterar Folksamgruppens påverkansarbete. Arbetet bedrivs primärt i följande kanaler:

- **Bolagsstämmor:** Bolagsstämman är ett aktiebolags högsta beslutade organ, och har en överordnad ställning i förhållande till bolagets styrelse och vd. Folksamgruppens ambition är att delta fysiskt vid alla bolagsstämmor i svenska innehav, och att rösta på alla utländska stämmor via en extern leverantör. Vi lägger även egna förslag till bolagsstämmorna, och ställer sedan 2009 alltid en hållbarhetsrelaterad fråga till bolagets vd och/eller styrelse på de svenska bolagsstämmorna.
- **Valberedningar:** Ett större förvaltad kapital ger Folksamgruppen platser i valberedningar, vilket vi typiskt sett alltid tackar ja till i de fall det är aktuellt. I valberedningar arbetar vi för att säkerställa att styrelsen i det aktuella bolaget är väl sammansatt utifrån ett kompetens-, mångfalds- och jämställdhetsperspektiv, samt att det finns ledamöter med relevant kompetens inom de hållbarhetsfrågor som är viktiga för bolaget.
- **Direkt kontakt:** Vi för regelbundna dialoger med företrädare för de bolag vi investerat i, ofta bolagsledning och styrelser, för att diskutera hållbarhetsarbete. Genom att tydliggöra vilka förväntningar vi som ägare har är vår förhoppning att våra portföljbolag ska förstå vilka hållbarhetsrelaterade risker och möjligheter de står inför.
- **Samverkan:** Genom att samarbeta med intresseorganisationer och andra investerare har vi större möjlighet att göra skillnad. Här påverkar vi exempelvis via samarbeten kring aktieägarförslag på stämmor och vid direkt kontakt med bolag i specifika frågor eller projekt.

Våra direkta kontakter och samverkansaktiviteter kan i sin tur delas in i tre olika typer av påverkansdialoger.

- **Löpande dialoger:** Löpande dialoger med portföljbolag utan bestämd tidsram. Löpande dialog är en proaktiv strategi med fokus på långsiktiga, finansiellt väsentliga hållbarhetsfaktorer som kan påverka företagets förmåga att skapa värde. Målet är att företagen ska öka sin beredskap inom potentiella hållbarhetsrisker och se möjligheterna i att satsa ytterligare på hållbarhetsområdet.
- **Tematiska dialoger:** Dialog rörande en avgränsad fråga eller bransch, exempelvis frågan om facklig anslutning i amerikanska företag eller klimatomställning i internationella storbanker. Dessa dialoger har en tydlig tidsram om vanligtvis två eller tre år och omfattar ofta fler portföljbolag än ett.
- **Incidentstyrd dialog:** Fokuserar på företag som allvarligt och strukturellt bryter mot internationella konventioner. Avslutas först så snart en tydlig förbättring har setts från det aktuella bolaget. Om utfallet av dialogen är negativt kan exkludering bli aktuellt.

Företag och branscher skiljer sig åt i sina affärsmetoder och hur de hanterar olika utmaningar. Ansvarsfullt ägande fokuserar därför på respektive portföljbolags mest väsentliga hållbarhetsfrågor, vilket innebär att fokus för vårt påverkansarbete skiljer sig mellan olika investeringar. Hur vi prioriterar och bedriver vårt påverkansarbete beskrivs mer detaljerat i styrdokumentet Folksamgruppens påverkansarbete i noterade bolag.

Tillsammans kan vi göra skillnad

Folksamgruppen har under flera decennier samarbetat med andra investerare och intresseorganisationer i en rad olika hållbarhetsfrågor. Genom att göra det har vi större möjlighet att göra skillnad, i synnerhet i bolag där vi har ett mindre ägande. Vi har signerat och är aktiva i flera inhemska och internationella investerarnätverk och initiativ, exempelvis:

- **Carbon Disclosure Project (CDP):** CDP samlar över 650 institutionella investerare världen över i syfte att påverka företag att ta ett större ansvar i klimatomställningen.
- **Climate Action 100+:** Globalt investerarinitiativ som syftar till att försöka påverka världens största utsläppare av växthusgas-er att vidta nödvändiga åtgärder i klimatomställningen.
- **Global Compact:** Folksamgruppen är sedan 2002 anslutet till FNs Global Compact.
- **FAIRR Biodiversity Waste and Pollution:** Initiativ kopplat till biologisk mångfald.
- **Global Network Initiative:** Initiativ som arbetar för mänskliga rättigheter, exempelvis yttrandefrihet och integritet, på Internet och inom telekommunikation. Folksamgruppen gick med 2011 och är suppleant i styrelsen sedan våren 2020.
- **Green Bond Principles:** Folksamgruppen har skrivit under GBP och arbetar för bättre rapportering kring gröna obligationer.
- **Institutionella ägares förening:** Samarbete mellan Sveriges största institutionella investerare. Bildat 2003.
- **Investors Integrity Forum:** Folksamgruppen är en av sex svenska investerare som tillsammans med Transparency International bildat Investors Integrity Forum (IIF), ett samarbete för att förebygga alla former av korruption.
- **Montreal Carbon Pledge:** Folksamgruppen har skrivit under Montreal Carbon Pledge och rapporterar årligen CO₂-avtryck för portföljerna i hållbarhetsredovisningen.
- **Net Zero Asset Owner Alliance** – Läs mer på sidan 11.
- **Nordic Engagement Cooperation:** Samarbete med finska Ilmarinen och danska PFA där vi sedan 2009 tillsammans koordinerar hållbarhets- och bolagsstyrningsaktiviteter riktade mot noterade innehav.
- **Swedish Investors for Sustainable Development, SISD:** Samarbete mellan SIDA och svenska pensionsförvaltare i syfte att uppnå hållbar utveckling.
- **Swesif:** Oberoende nätverk för organisationer som arbetar för eller med hållbara investeringar i Sverige. Folksamgruppen är representerat i Swesifs styrelse.
- **Task Force on Climate-related Financial Disclosures:** Folksamgruppen åtog sig 2017 att följa TCFDs rekommendationer.
- **UN PRI:** Folksamgruppen var som enda svenska investerare med och skrev FNs principer för ansvarsfulla investeringar år 2005. Sedan dess har vi årligen efterföljt principerna.

”Hur vi agerar som ägare gör skillnad”

Emilie Westholm är Folksamgruppens chef för Ansvarfullt ägande. Vi har pratat med henne om året som har gått samt vilka planer som finns för 2024.

Vilka slutsatser drar du från fjolåret?

Vi har gjort framsteg inom flera olika områden under 2023, bland annat genom olika påverkansprojekt kopplat till mänskliga rättigheter. Storleken på vårt förvaltade kapital har inneburit att vi har blivit mer aktiva i valberedningar och i övrigt har vi fortsatt att vara aktiva vid svenska bolagsstämmor. Bolagsstämman är en viktig mötesplats för ägare, därför tycker jag att det är viktigt att svenska bolag fortsätter att samla ägarna fysiskt även om lagen numera tillåter stämmor som endast sker digitalt.

I övrigt finns motståndet kring hållbarhetsarbete på finansmarknaden kvar, inte minst i USA. Folksamgruppen är övertygade om att ett välgenomtänkt hållbarhetsarbete är bra för våra kunders pensioner och sparande, och därför blir det för mig extra viktigt att fortsätta det här arbetet med full kraft, även utanför Sveriges gränser.

Är det något särskilt du vill lyfta fram från året?

Jag skulle vilja nämna det arbete vi har gjort inom IIF, som du kan läsa mer om på sid 29. Det finns stora utmaningar kring bland annat korruption och arbetsvillkor i bygg- och fastighetsbranschen. Att människor går till jobbet en morgon och aldrig kommer hem igen händer alldeles för ofta i den sektorn och bakgrunden är ett flertal strukturella problem liksom ren kriminalitet.

En annan fråga som har varit viktig för oss under året är frågan kring facklig organisering i de bolag vi äger. Vi har under flera års tid drivit en dialog med Amazon på detta tema, och under 2023 blev frågan även aktuell i fallet med Tesla. Vi fortsätter självklart att försöka påverka våra innehav i en positiv riktning.

Under året hamnade du på plats nio när tidningen Aktuell Hållbarhet listade de 101 mäktigaste i Sverige inom hållbarhet. Grattis! Berätta mer!

Tack! Även om priset riktades mot mig personligen ser jag det helt klart som ett kvitto på att hela vårt team gör ett bra jobb och att vi backas upp av kollegor i alla delar av organisationen. Hållbarhetsfrågor har under en lång tid varit prioriterat inom Folksamgruppen, och utnämningen visar att vårt arbete med ansvarsfulla investeringar uppmärksammas och faktiskt gör skillnad.

En stor del av världens samlade kapital finns inom försäkringsbranschen. Hur vi väljer att placera våra kunders pengar och sedan agera som ägare gör skillnad, och kan bidra till positiv omställning för klimat och miljö, mänskliga rättigheter och andra hållbarhetsfrågor.

Avslutningsvis: vad har ni för planer till 2024?

Vi har som vanligt mycket på gång. Under de senaste åren har vi lagt mycket resurser på EU:s Sustainable Finance-initiativ, vilket vi även kommer att fortsätta göra under 2024. I övrigt vill jag lyfta fram att det är fortsatt viktigt för oss att arbeta med alla former av hållbarhetsfrågor. Under de senaste åren har klimatfrågan fått stort utrymme, men det är minst lika viktigt att arbeta med mänskliga rättigheter och mot alla former av korruption. Just det senare är ett område vi planerar att fokusera extra mycket på under 2024.

Net Zero Asset Owner Alliance – vårt mest omfattande samarbets- projekt hittills

Folksamgruppen är en av initiativtagarna till UN convened Net Zero Asset Owner Alliance, lanserad under klimatmötet i New York i september 2019. Alliansen innebär att Folksamgruppen – tillsammans med några av världens största pensions- och försäkringsbolag – har åtagit sig att våra placeringsportföljer ska visa nettonollutsläpp av växthusgaser till år 2050.

Investeraralliansen bestod vid slutet av 2023 av 87 organisationer med ett totalt förvaltad kapital om cirka 100 000 miljarder kronor. Detta motsvarade vid samma tidpunkt nära tio gånger det samlade värdet av alla bolag på Stockholmsbörsen. Fokus inom alliansen handlar om att åstadkomma en verklig klimatomställning i världsekonomin, och att använda den förändringskraft som finns när många ägare sluter sig samman med en gemensam och tydlig målsättning.

Arbetet inom alliansen innefattar bland annat att medlemmarna enas om nya målsättningar och metoder för mätning av arbetet mot nettonoll utsläpp av växthusgaser. Vidare driver medlemmarna tillsammans påverkansdialoger med portföljbolag i syfte att få fler att ställa om och ta ett större ansvar i klimatfrågan.

Folksamgruppen arbetade mot klimattidmål 2025

I början av 2021 antog Folksamgruppens kapitalförvaltning nya klimattidmål till 2025, ett arbete som skedde inom ramen för vårt åtagande i Net Zero Asset Owner Alliance.

Målen innefattar bland annat att utsläppen från våra aktier, företagsobligationer och fastigheter ska minska med 29 procent fram till 2025 (basår 2019), samtidigt som vi ska arbeta för att våra aktieportföljers största utsläppare ska anta vetenskapligt förankrade klimattidmål (Science Based Targets, SBTs). Vidare antogs mål för att främja utbudet av gröna investeringar på finansmarknaden.

Under 2023 tog Folksamgruppen fortsatta kliv mot dessa delmål.

Påverkan: allt fler sätter vetenskapligt förankrade klimattidmål

Folksamgruppen förvaltar en bred aktieportfölj vilket ger oss exponering mot bland annat energibolag, tung industri och andra bolag som bidrar med relativt stora utsläpp. För att fokusera vårt påverkansarbete har vi därför delat in aktieportföljernas 86 största utsläppare i fyra olika kategorier utifrån var de idag befinner sig i klimattidställningen. Ambitionen är att föra en dialog med dessa bolag, och successivt få dem att röra sig upp för påverkanstrappan (nedan) under de kommande åren fram till 2025. Det slutliga målet till 2025 är att minst 50% av bolagen ska sätta SBTs.

Under 2023 har bolagen på vår lista fortsatt att göra framsteg: vid slutet av året hade 53,5 procent av bolagen antagit SBTs, vilket motsvarar en ökning om 13,5 procentenheter jämfört med 2022. När målen sattes under 2021 var siffran 23%.

Folksamgruppen konstaterar därmed att delmålet till 2025 är uppnått och det finns en bred omställningsvilja bland dessa bolag, inte bara i Sverige men också bland många av de utländska bolag som vi har pratat med.

Fortsatta kliv uppåt på Folksamgruppens påverkanstrappa

Kategori D

Bolaget rapporterar ingen utsläppsdata

Förändring, 2022 och 2023

Andelen företag i målgruppen som rapporterar data inom Scope 1 och 2 är oförändrad på 100%.

Mål – 2025:

100% av företagen i målgruppen ska rapportera data inom Scope 1 och 2.

Kategori C

Bolaget rapporterar utsläppsdata, men har inga klimattidmål

Förändring, 2022 och 2023

Andelen företag i målgruppen som inte har definierat några klimattidmål har minskat från 2% (2022) till 0% (2023).

Mål – 2025:

50% av bolagen inom denna kategori ska ha etablerat något typ av klimattidmål senast 2025.

Kategori B

Bolaget har definierat klimattidmål, men inte vetenskapligt förankrade

Förändring, 2022 och 2023

Andelen företag i målgruppen som har satt ett klimattidmål, men inte vetenskapligt förankrade i linje med SBTi, är 46,5% (2022: 58%).

Mål – 2025:

20% av företagen med ett icke vetenskapligt förankrat klimattidmål ska ha åtagit sig att sätta mål i linje med SBTi/liknande senast 2025.

100% av bolagen som har åtagit sig att sätta ett SBT ska ha omvandlat det till ett godkänt SBTi-mål senast 2025.

Kategori A

Bolaget har vetenskapligt förankrade klimattidmål godkända av SBTi eller liknande

Förändring, 2022 och 2023

Andelen företag i målgruppen som har klimattidmål godkända av SBTi/liknande har vuxit från 40% (2022) till 53,5% (2023).

Mål – 2025:

50% av företagen i målgruppen ska ha satt ett klimattidmål godkänt av SBTi/liknande senast 2025.

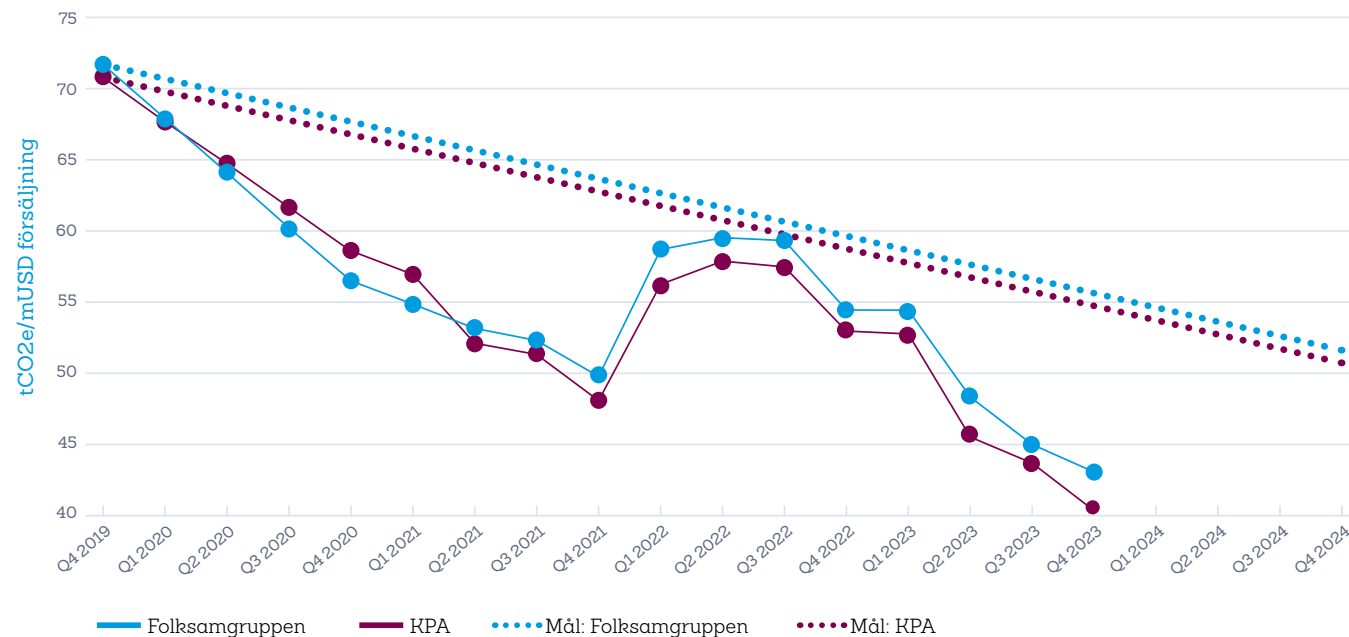
Utsläppsreduktion

Folksamgruppens andra delmål till 2025 är att våra investeringar i aktier, företagsobligationer och fastigheter en sammanlagd ska nå en utsläppsreduktion om 29 % jämfört med basåret 2019. På kort sikt varierar denna siffra både med valutakurser och börsens utveckling, på lång sikt är det emellertid faktisk utsläppsreduktion som bidrar till kurvans lutning.

Folksamgruppen har för delmålen till 2025 valt att fokusera på utsläppsintensitet (utsläpp i relation till företagets försäljning), eftersom det bland annat tar hänsyn till omställning i ett företag som växer. För världens verkliga klimatomställning behöver även faktiska utsläpp i absoluta tal beaktas och minska.

Vid utgången av 2023 visade Folksamgruppens aktieportföljer avtrycksreduceringar om cirka 40 %. För att fortsätta minska vårt avtryck är Folksamgruppens ambition att bedriva påverkansdialoger med stora utsläppare. Avyttringar är emellertid ett verktyg vi har till vårt förfogande i de fall vi bedömer att påverkansarbetet inte är framgångsrikt nog.

Koldioxidavtryck aktier
(Intensitet, ton koldioxidekvivalenter/försäljning (mUSD))

Främja utbudet av hållbara investeringar på finansmarknaden

Kommuner spelar en viktig roll i omställningen till ett hållbart samhälle, därför är de en viktig part för att fler hållbarhetsprojekt blir verklighet. Folksamgruppens tredje delmål till 2025 är att ha minst fem dialogmöten per år med svenska kommuner, i syfte att diskutera hållbarhetsstrategier och på sikt få fler kommuner att genomföra investeringar som är i linje med deras klimat- och hållbarhetsmål.

Under 2023 har Folksamgruppen genomfört dialoger med bland annat Järfälla, Strängnäs, Skellefteå, Umeå, Trelleborg, Helsingborg och Nacka. Dialogerna har handlat om hur klimat- och hållbarhetsmål har satts och hur arbetet är strukturerat för att nå dem. De har också handlat om hur kommuner kan verka för att värna biologisk mångfald och hur förberedd kommunen är för klimatförändringar.

Hållbarhets- och påverkansarbete i tillgångsslagen 2023

Folksamgruppen har en lång tradition av att engagera sig för det som är viktigt för våra kunder. Det avspeglar sig i vårt arbete med ansvarsfullt ägande. I följande kapitel redovisar vi ett urval av våra investeringar och vårt påverkansarbete i respektive tillgångsslag under 2023.

Ränteplaceringar

Räntebärande instrument utgör basen i Folksamgruppens placeringsportfölj och omfattas av våra placeringskriterier, precis som alla andra tillgångsslag. Folksamgruppen har länge sökt aktivt efter hållbara ränteplaceringar och vi investerar endast i ett fåtal länder i syfte att reducera risker.

Vi riktar i allt större utsträckning våra investeringar mot verksamheter som vi bedömer bidrar till en hållbar utveckling. Våra investeringar i hållbara obligationer är ett tydligt exempel på detta. Hållbara obligationer är räntebärande värdepapper där det investerade kapitalet används till exempelvis sociala, klimatrelaterade eller andra hållbarhetsorienterade investeringsprojekt. Det kan vara projekt inom till exempel förnybar energi, energieffektivitet och rena transporter, men också projekt inom exempelvis fattigdomsbekämpning och kvinnors rättigheter. Genom dessa investeringar kan Folksamgruppen placera kundernas pengar med låg risk samtidigt som pengarna bidrar med resurser till omställningen mot ett hållbart samhälle.

Folksamgruppen har länge varit en stor investerare i gröna obligationer, och detta står fortsatt för den största delen av våra investeringar i hållbara obligationer. För att en investering ska bli aktuell kräver Folksamgruppen att den gröna obligationen lever upp till ramverket Green Bond Principles. Syftet med principerna är att förbättra transparensen och rapporteringen runt gröna obligationer.

Det är emellertid inte bara inom gröna obligationer som Folksamgruppens investeringar gör skillnad. Under de senaste åren har vi bland annat investerat i ränteinstrument där kapitalet används till fattigdomsbekämpning, kvinnors rättigheter och för att minska de sociala och ekonomiska konsekvenserna av coronapandemin.

Påverkansarbete i ränteportföljen

Folksamgruppen för löpande hållbarhetsdialoger med utgivarna av de ränteinstrument vi investerar i. Hur dessa diskussioner ser ut skiljer sig åt mellan olika investeringar. Vår utgångspunkt är alltid att välja diskussionsfrågor utifrån en väsentlighetsanalys, där vi försöker identifiera vilka frågor som är mest relevanta för den aktuella utgivaren.

Under 2022 och 2023 har Folksamgruppen byggt upp en portfölj inom företagsobligationer, och under 2023 har vi utvecklat hållbarhetsarbetet kopplat till dessa investeringar. För investeringar i företagsobligationer har Folksamgruppen nu integrerat samma typ av process som vi har inför aktieinvesteringar, vilket exempelvis innebär att emittenterna screenas inför investering för att säkerställa att de uppfyller Folksamgruppens placeringskriterier. Under 2024 planerar vi att utforska möjligheten till dialog och påverkansarbete med dessa emittenter.

Folksamgruppen investerade en miljard kronor i trafiksäkerhetsobligation

I juni 2023 emitterade Världsbanken en obligation som bland annat syftar till att finansiera hållbara projekt i utvecklingsländer med inriktning på trafiksäkerhet. Folksamgruppen var ensam investerare i obligationen, och stöttar därmed projekt för att öka kunskapen kring trafiksäkerhet för att förebygga trafikskador i utvecklingsländer – men också till projekt inom akutsjukvård och rehabiliteringstjänster för vård efter trafikolyckor.

Trafikolyckor är den dominerande dödsorsaken globalt bland barn och unga. Varje år dör 1,3 miljoner människor och 50 miljoner skadas i trafikolyckor som skulle kunna förebyggas – en siffra som FN har som mål att halvera till 2030. För att nå det målet uppskattar Världsbanken att finansiering om cirka 260 miljarder dollar behövs och att det krävs privata medel för att nå dit.

”Vi på Folksam är experter på trafiksäkerhet, vi har forskat på ämnet i över 50 år och varit högst delaktiga i viktiga framsteg som bältespåminnare, whiplashskydd och mitträcke. Det här är ytterligare ett stort framsteg när Världsbanken möjliggör för privat kapital att investeras i trafiksäkerhetshöjande projekt, på ett sätt som är gynnsamt för alla parter; dels för projekt på lokal nivå som nu kan få nödvändig finansiering för ökad trafiksäkerhet, dels för Folksam som gör en trygg och attraktiv investering för kundernas räkning samtidigt som faktiskt många liv räddas”, sade Ylva Wessén, vd och koncernchef Folksamgruppen, i samband med att investeringen offentliggjordes.

Folksamgruppen ensam investerare i grön obligation utgiven av Nacka Kommun

I november 2023 investerade Folksam och KPA Pension totalt 250 miljoner i en grön obligation utgiven av Nacka kommun. Det investerade kapitalet öronmärks till att finansiera klimatrelaterade projekt i kommunen, mer specifikt hållbara transporter, energieffektiva lokaler och bostäder samt projekt kopplat till vatten- och avloppsvattenhantering, solceller och åtgärder som stärker den biologiska mångfalden.

”Nacka arbetar brett för att säkra hållbar utveckling i kommunen och det fångas på ett bra sätt i den här obligationen. Kommunens mål och inriktning är i linje med hur vi vill investera för att leverera trygga pensioner åt våra kunder och samtidigt bidra till god samhällsutveckling,” sade Camilla Larsson, vd KPA Pension, i samband med att investeringen offentliggjordes.

Folksam och KPA Pension är stora investerare i gröna obligationer utgivna av kommuner, och investeringen i Nacka är ännu ett exempel på hur det kapital vi förvaltar kan vara med och finansiera klimatomställning och klimatanpassning runt om i Sverige.

”Under de senaste åren har gamla ekonomiska sanningar utmanats”

Anders Bewitz, ansvarig för ränteplaceringar i Folksamgruppen, berättar om hur hans arbete har förändrats i takt med att räntan har höjts.

Hur skulle du vilja beskriva ditt år 2023?

Det har varit stora slag på världens räntemarknader, vilket inte är så konstigt med tanke på omvärldsläget. Vi har krig på flera platser och har samtidigt sett en kraftfull inflationsbekämpning som har pågått under hela året. Under den senare delen av året började vi dock se tydliga tendenser på att inflationen har toppat ut. Vi delar marknadens syn att flera centralbanker kommer att börja sänka styrräntorna under 2024.

Är det något speciellt du tar med dig från året?

Ja, det har utan tvekan varit svårnavigerat de senaste åren och det som har blivit alltmer tydligt är vikten av att vara ödmjuk när man pratar om framtiden. Ingen vet med säkerhet vart inflation och ränta ska ta vägen. Flera centralbanker har haft stora fel i sina prognoser, och i exempelvis USA har till och med centralbankschefen Jerome Powell öppet deklarerat att det finns flera brister i deras modeller.

Det finns flera orsaker till att prognoserna har gått så snett. Pandemin och kriget i Ukraina är förstas händelser som är svåra att förutse. Men flera av prognosmissarna kommer också från de enorma stimulanser som centralbankerna har bidragit med under de senaste åren, vilket helt enkelt har inneburit att gamla ekonomiska sanningar har utmanats. Marknaden har en helt annan karaktär idag än vad den hade för 10–15 år sedan.

Hur agerar Folksamgruppen i en sådan här marknad?

Jag tycker inte att det har ändrat vårt sätt att investera. Vi är långsiktiga i våra investeringar och när kassen i marknaden ökar kraftigt är det inte sällan en bra strategi att ligga stilla och göra mindre justeringar i portföljen. Under året har vi dock fortsatt att köpa företagsobligationer, vilket har fallit väl ut. Vi påbörjade våra köp i både europeiska och amerikanska bolag redan under 2022, och har under året vuxit denna portfölj från drygt 5 miljarder till 19 miljarder kronor.

Har du några andra investeringar från 2023 som du vill lyfta fram?

Ja, Folksamgruppen fortsätter att aktivt leta efter ränteplaceringar där kapitalet öronmärks till hållbarhetsrelaterade ändamål. Under året investerade vi en miljard kronor i en obligation utgiven av Världsbanken, som syftar till att öka kunskapen kring trafiksäkerhet i utvecklingsländer. Det är en investering som passar oss perfekt, eftersom den utöver en god avkastning även passar väl in i Folksamgruppens drygt 50 år långa historik av forskning inom trafiksäkerhetsområdet.

Avslutningsvis – hur ser du på 2024?

Vi är självklart ödmjuka inför framtiden, men vårt huvudscenario är som sagt att inflationen har nått sin topp och att vi kommer fortsätta se den falla även under inledningen av 2024. Jag tror med andra ord att både inflation och räntor kommer att sjunka under 2024, och att vi under året kommer få se amerikanska centralbanken vara först ut med att börja sänka räntan.

För Folksamgruppens del är vi fortsatt långsiktiga i våra investeringar. Hållbara obligationer av olika slag är alltid av intresse för oss, och vår avsikt är även att fortsätta investera i företagsobligationer. Jag ser fram emot ett sannolikt skakigt men spännande 2024!

Aktier

Aktier utgör 39 procent av vårt totala förvaltade kapital och är det tillgängsslag där Folksamgruppen har arbetat längst med ansvarsfullt ägande, i över två decennier. Vi förvaltar en väldiversifierad aktieportfölj uppdelad i svenska och utländska utvecklade aktiemarknader samt tillväxtmarknader. Av aktieexponeringen utgörs cirka 40 procent av svenska aktier.

Så konstruerar vi våra aktieportföljer

Vår svenska aktieförvaltning består av ett urval av de största och mest handlade aktierna på Nasdaq Stockholm. Vår utländska aktieportfölj utgörs av stora och medelstora bolag världen över.

Folksamgruppens svenska respektive utländska aktieportfölj konstrueras enligt följande förfarande:

Svenska aktieportföljen

- 1. Väljer bort:** Ett brett urval av bolag noterade på Stockholmsbörsen screenas utifrån Folksams uteslutande placeringskriterier, för att på så vis sortera bort de bolag som inte uppfyller våra kriterier.
- 2. Väljer in:** Av de bolag som blir kvar väljs sedan drygt 50 bolag ut enligt en "bäst i klassen"-princip, baserat på bolagens ESG-betyg hos en internationellt välkänd dataleverantör.
- 3. Egen analys:** I ett sista steg exkluderas eventuellt ytterligare bolag som Folksam har klassat som icke investerbara utifrån en intern, separat hållbarhetsanalys.
- 4. Löpande screening:** När portföljerna är sammansatta analyseras de löpande med hjälp av våra externa leverantörer av hållbarhetsdata, för att säkerställa att innehaven fortsätter att uppfylla våra placeringskriterier. Dessutom arbetar vi löpande med proaktivt påverkansarbete enligt Folksams påverkande placeringskriterier.

Utöver ovan steg ska även koldioxidavtrycket från portföljen, mätt som bolagens utsläpp (scope 1 + 2) dividerat med bolagets omsättning (USD) och viktat utifrån företagets storlek i portföljen vara lägre än koldioxidavtrycket från marknaden som helhet.

Utländska aktieportföljen

- 1. Väljer bort:** Ett brett urval av aktier noterade på börser världen över screenas utifrån Folksams uteslutande placeringskriterier, för att på så vis sortera bort de bolag som inte uppfyller våra kriterier.
- 2. Väljer in:** Av de bolag som blir kvar väljs sedan drygt 500 bolag ut enligt en "bäst i klassen"-princip, baserat på bolagens ESG-betyg hos en internationellt välkänd dataleverantör. I nästa steg tas ytterligare 20 procent av alla bolag i varje sektor bort, baserat på bolagens ESG-betyg. Om 20 procent eller fler redan är borttaget till följd av steg 1 och 2 ska inte fler bolag tas bort. Bolag med samma betyg ska behandlas lika, vilket innebär att samtliga bolag med samma betyg ska tas bort – även om det leder till att mer än 20 procent tas bort.
- 3. Löpande screening:** När portföljerna är sammansatta screenas de löpande med hjälp av våra externa leverantörer av hållbarhetsdata, för att säkerställa att innehaven fortsätter att uppfylla våra placeringskriterier. Dessutom arbetar vi löpande med proaktivt påverkansarbete enligt Folksams påverkande placeringskriterier.

Utöver ovan steg ska även koldioxidavtrycket från portföljen, mätt som bolagens utsläpp (scope 1 + 2) dividerat med bolagets omsättning (USD) och viktat utifrån företagets storlek i portföljen, maximalt uppgå till 50 procent av koldioxidavtrycket från den globala aktiemarknaden som helhet.

Påverkansarbete i aktieportföljen

Under 2023 deltog vi i totalt 181 olika påverkansdialoger med våra svenska och utländska portföljbolag – antingen direkt, via våra leverantörer eller tillsammans med andra investerare och intresseorganisationer.

Som ägare i aktiebolag har vi flera verktyg för att bedriva ägarstyrning. Vi framför vår syn på bolagets verksamhet i möten och vi kan också samarbeta med andra ägare i dessa möten. Vi har också möjlighet att rösta på bolagens årsstämmor, och lägga egna hållbarhetsrelaterade förslag inför stämmorna.

Ofta är det svårt att se tydliga, direkta resultat av vårt påverkansarbete inom aktier – det är ett arbete som sker över lång tid och gradvis ger successiva resultat. Vi är dock övertygade om att påtryckningar från investerare, inte minst när det sker tillsammans med andra ägare, har verklig betydelse. På sidorna 20-22 ger vi fler exempel på det arbete vi utfört under 2023.

Antal påverkansdialoger 2023			
Ämne	Direkt	Via leverantör	Via samarbete
Miljö & Klimat	4	20	67
Sociala frågor	11	28	12
Bolagsstyrning	0	8	1
Hållbarhet i allmänhet (allt ovan)	26	0	4
Totalt	41	56	84

”Bolagen har visat en god förmåga att anpassa sig till omvärlden”

Robert Andrén, portföljförvaltare, ansvarig aktier, kommenterar året som gått.

Hur vill du summera 2023?

2023 präglades av en fortsatt stor osäkerhet i omvärlden. Vi har sett dramatiskt stigande räntor och oro för vikande konjunktur, i kombination med fortsatta krig och geopolitiska spänningar på flera platser i världen. All osäkerhet till trots har aktiemarknaden hållit sig förhållandevis stabil och de stora svängningarna som jag förväntade mig har till stor del uteblivit. Sett utifrån ett avkastningssperspektiv har 2023 varit ett bra år för oss.

Hur agerar Folksam i den här marknaden?

Vi är en långsiktig kapitalförvaltare och har bibehållit en stor andel aktier. Under året har vi dessutom ökat på vår aktieexponering när det uppstått situationer där vi ansett att marknaden gått i väg lite för långt. Det har också varit en relativt stor skillnad i avkastning beroende på vart på aktiemarknaden man varit investerad. Dragloket har varit de stora amerikanska techbolagen vilka har bidragit till en hög avkastning i den utländska portföljen medan den svenska börsen inte har hängt med i samma utsträckning. Vi har en stor riskspridning i portföljen med ett betydande inslag av globala aktier och detta har gynnat avkastningen till våra kunder under året.

Är det något speciellt du vill lyfta fram från året?

Ja, jag tycker att året har visat att bolagen som kollektivt har god förmåga att anpassa sig till omvärlden. De senaste åren har varit speciella – där covid, nedstängningar och enorma stimulanser följdes av inflation och snabba räntehöjningar. Mitt i allt detta har bolagen generellt presterat bra, vilket tyder på en stor flexibilitet. Det ska bli intressant att fortsätta följa utvecklingen under 2024.

I övrigt fortsätter vi att arbeta för att våra aktieinvesteringar ska bidra till vårt långsiktiga mål om nettonoll utsläpp från våra placeringsportföljer till 2050. Bland annat genom att analysera våra portföljbolag inom energisektorn och deras klimatomställningsplaner mer i detalj. Under 2024 kommer vi även arbeta fram nya klimatomställningsplaner till 2030, där våra aktieportföljer även fortsättningsvis kommer spela en stor roll.

Avslutningsvis, hur ser du på 2024?

Mycket av utvecklingen nästa år beror givetvis på konjunktur-utvecklingen och vart räntorna tar vägen, och det vet ingen med säkerhet. Konsensus just nu är att inflationen är på väg ner ganska snabbt, vi får en mjuklandning i ekonomin och att centralbankerna kommer börja sänka räntorna någon gång runt mitten av 2024. Det är i så fall en bra miljö för aktier.

Det är också tydligt att det nya marknadsläget innebär en ny spelplan för kapitalförvaltare som helhet. Under tiden med nollräntor pratades det ofta om att aktier var det enda tillgångsslaget som hade möjlighet att ge en god avkastning, men så är det inte längre. Det finns all anledning att fundera på om en större andel av kapitalet gör sig bättre inom andra tillgångsslag som nu har en högre förväntad avkastning än tidigare.

Folksam är dock en långsiktig investerare och kommer bibehålla en väsentlig exponering mot aktier, eftersom det historiskt har visat sig vara bra för våra kunders avkastning. Med det sagt kommer vi även fortsättningsvis följa marknaden, och försöka ta vara på de möjligheter som uppstår.

Utvalda höjdpunkter från året

Januari

Klimatomställningsmöte med Texas Instruments

I januari träffade Ansvarsfullt ägande representanter för Texas Instruments för en diskussion om bolagets klimatomställningsarbete. Bolaget ingår på vår lista över aktieportföljens 86 största utsläppare, och omfattas därmed av Folksamgruppens påverkansarbete inom Nettonollalliansen. Under mötet diskuterades bolagets utmaningar och möjligheter kopplat till omställningen. Folksam framförde även att vi gärna ser att bolaget antar vetenskapligt förankrat klimatmål godkända av SBTi.

Februari

Platsbesök hos SSAB och klimatpress på storinnehavet Swedbank

I februari gjordes ett platsbesök hos portföljbolaget SSAB i Borlänge, där Folksam bland annat kunde ställa frågor om bolagets transformation mot fossilfri ståltillverkning. I Stockholm några dagar senare träffade Folksamgruppen Swedbanks vd Jens Henriksson för en diskussion om bankens arbete inom klimatomställning, med ett särskilt fokus på de nya klimatmål som banken har tagit fram. Folksamgruppen har under flera år bedrivit ett aktivt påverkansarbete mot banker.

Mars

Fokus på mänskliga rättigheter i Mellanöstern och Nordafrika

I mars träffade Folksamgruppen Atlas Copco, Assa Abloy, H&M och Volvo Cars för en diskussion om bolagens arbete med mänskliga rättigheter i Mellanöstern och Nordafrika. ILO har i en rapport pekat dessa länder som den region där risken för tvångs- och barnarbete är störst i relation till den totala befolkningen. Mot bakgrund av ILOs rapport träffade Folksam därför stora svenska portföljbolag med verksamhet i dessa länder, för att höra mer om hur de arbetar för att reducera risker kopplade till mänskliga rättigheter.

April

Folksamgruppen blev medlem i PRIs Nature Reference Group

I april anslöt sig Folksamgruppen till PRIs Nature Reference Group – en samarbetsgrupp med kapitalägare och -förvaltare från hela världen. Syftet med gruppen är att dela kunskap och erfarenheter om naturrelaterade risker och möjligheter, samt att få en bättre förståelse för vilken inverkan investeringar har på biologisk mångfald.

Maj

Högtryck i årets stämмосäsong

Maj månad spenderades i stor utsträckning vid årsstämmor runt om i Sverige, där vi bland annat träffade andra ägare samt ställde hållbarhetsrelaterade frågor till bolagens vd och/eller ordförande. En stor del av tiden läggs också på att utvärdera och rösta om föreslagna incitamentsprogram för ledande befattningshavare i de bolag vi äger. Du kan läsa mer om vårt arbete vid bolagsstämmor på sidan 23.

Juni

Klimatomställning i konflikt med mänskliga rättigheter

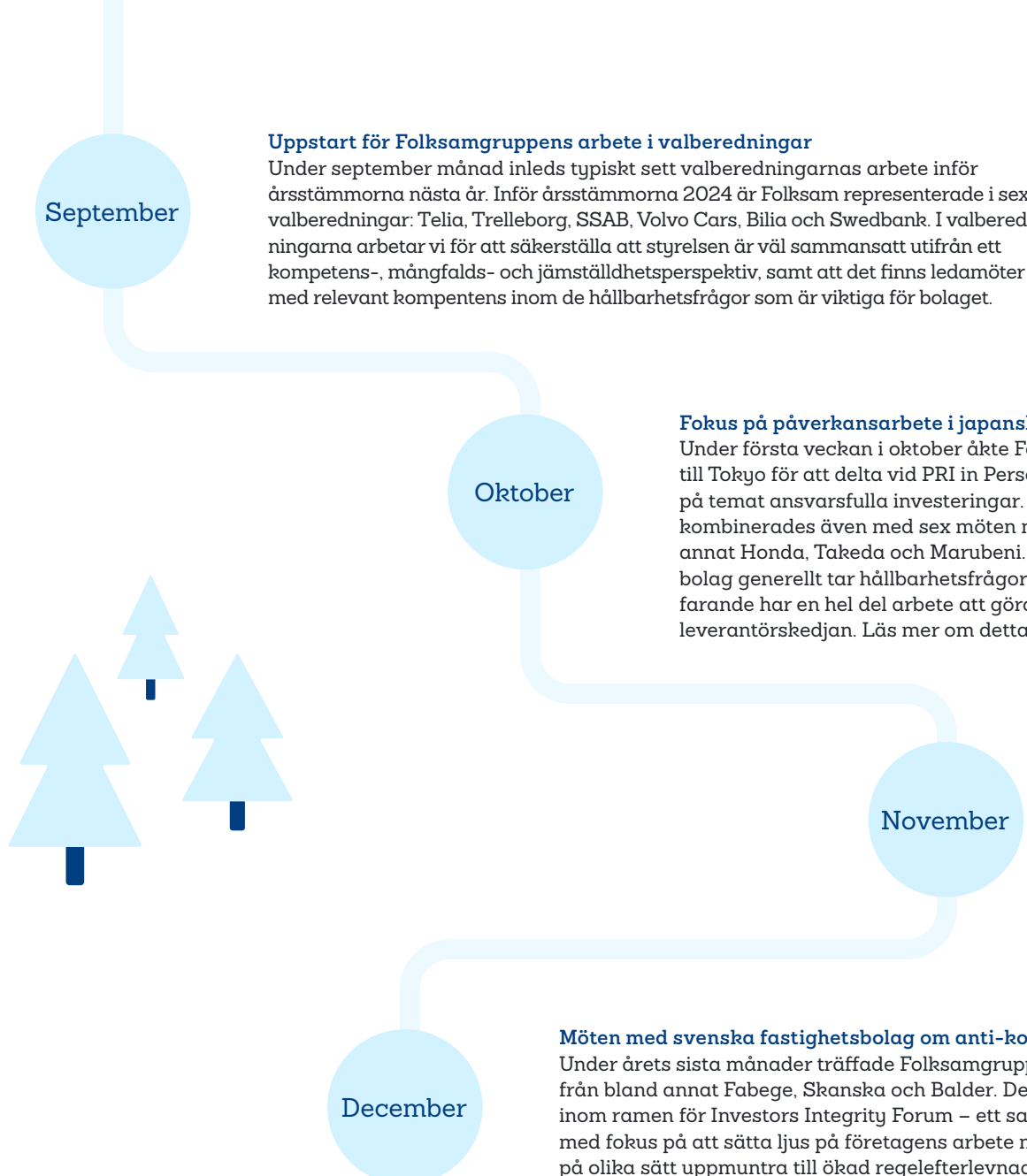
I juni bjöd Folksamgruppen in både människorättsexperter och investerare till ett frukostseminarium på temat "Klimatomställning i konflikt med mänskliga rättigheter: diskussion om fallet Västsahara". Konflikten i Västsahara har följts av både Folksamgruppen och många andra svenska investerare under flera års tid. De dialoger vi har varit involverade i historiskt har exempelvis lett till att i stort sett alla noterade bolag som tidigare importerade fosfater från Västsahara nu har upphört med det.

Augusti

Analys av Folksamgruppens exponering mot energisektorn

Som en del i vårt långsiktiga arbete mot nettonollutsläpp 2050 analyserar Folksamgruppens kontinuerligt sin exponering mot bolag verksamma inom energisektorn. Arbetet har resulterat i en ny urvalsprocess där vi enbart kan äga bolag med nettonollmål och som samtidigt bedöms ligga i framkant inom klimatomställningen jämfört med konkurrenter. Under augusti gjorde Folksamgruppen den årliga analysen av våra bolag i energisektorn, vilken visade att energibolagen har kommit olika långt i sin omställning.

September

Uppstart för Folksamgruppens arbete i valberedningar

Under september månad inleds typiskt sett valberedningarnas arbete inför årsstämmorna nästa år. Inför årsstämmorna 2024 är Folksam representerade i sex valberedningar: Telia, Trelleborg, SSAB, Volvo Cars, Bilia och Swedbank. I valberedningarna arbetar vi för att säkerställa att styrelsen är väl sammansatt utifrån ett kompetens-, mångfalds- och jämställdhetsperspektiv, samt att det finns ledamöter med relevant kompetens inom de hållbarhetsfrågor som är viktiga för bolaget.

Oktober

Fokus på påverkansarbete i japanska innehav

Under första veckan i oktober åkte Folksamgruppens representanter till Tokyo för att delta vid PRI in Person – världens största konferens på temat ansvarsfulla investeringar. Den fyra dagar långa resan kombinerades även med sex möten med japanska innehav, bland annat Honda, Takeda och Marubeni. Mötena visade att japanska bolag generellt tar hållbarhetsfrågor på allvar, men att de fortfarande har en hel del arbete att göra, särskilt när det gäller risker i leverantörskedjan. Läs mer om detta på sidan 30.

November

Facklig press på Tesla

I november kontaktade Folksam representanter från Tesla och ställde frågor kring bolagets motstånd till facklig anslutning. Dialogen fortlöpte in i december, då Folksamgruppen tillsammans med flera institutionella investerare från Sverige, Danmark och Norge skickade ett brev direkt till bolagets styrelse.

December

Möten med svenska fastighetsbolag om anti-korruption

Under årets sista månader träffade Folksamgruppen representanter från bland annat Fabege, Skanska och Balder. Dessa möten skedde inom ramen för Investors Integrity Forum – ett samarbetsinitiativ med fokus på att sätta ljus på företagens arbete mot korruption och på olika sätt uppmuntra till ökad regelefterlevnad. Läs mer om detta på sidan 29.

Stämмосäsongen 2023

Bolagsstämman är ett aktiebolags högsta beslutade organ och har därmed en överordnad ställning i förhållande till bolagets styrelse och vd. Det är på bolagsstämmor som Folksamgruppen har möjlighet att direkt påverka portföljbolagen genom att rösta. Vi anser att det är en aktieägares skyldighet att utöva rösträtten, och har därför som ambition att delta fysiskt vid samtliga svenska årsstämmor där vi har innehav. Vid utländska stämmor röstar vi via ombud.

Under 2023 gjorde Folksamgruppen sin röst hörd vid totalt 758 stämmor: 59 i Sverige och 699 i utländska innehav. Folksam var inför stämmorna 2023 även representerat i valberedningarna hos Swedbank, Volvo Cars, SSAB, Bilia och Telia.

Stämмосäsongen i siffror	
Svenska Innehav	
Antal stämmor	59
Utländska innehav	
Antal stämmor	699

En efterlängtd comeback för fysiska årsstämmor i Sverige

Även om de fysiska stämmorna gjorde comeback under senare delen av 2022 års stämмосäsong, var 2023 året då de fysiska stämmorna gjorde en fullfjädrad och mycket efterlängtd comeback. Folksamgruppen uppskattar möjligheten att träffa bolagsrepresentanter och andra ägare på plats. Denna åsikt delar vi med många andra; under 2023 var det nämligen inte ovanligt att bolagens vd och/eller ordförande inledde sina anföranden med att nämna just hur mycket de uppskattar att återigen träffa aktieägare fysiskt efter ett par år med pandemirestriktioner.

Inför varje stämмосäsong identifierar Ansvarsfullt ägande ett specifikt hållbarhetstema som ligger till grund för de frågor vi

ställer vid stämmorna. Under 2023 ställdes frågor inom temat mänskliga rättigheter, vilket därmed blev en uppföljning och fördjupning av frågetemat från 2022.

Mänskliga rättigheter är ett brett begrepp som bygger på alla människors lika värde och att alla har rätt till samma grundläggande fri- och rättigheter. Våra stämмоfrågor har under året därmed behandlat en rad olika ämnen, bland annat mångfald, jämställdhet och inkludering samt sunda arbetsvillkor i företagens leverantörskedjor. Våra frågor och bolagens svar presenteras i detalj senare i denna rapport.

I tillägg till de hållbarhetsrelaterade frågorna har Folksam även lagt mycket tid på att utvärdera långsiktiga incitamentsprogram. Dessa program riktar sig vanligtvis till ledande befattningshavare i bolagen och bereds av styrelsernas ersättningsutskott, där beslut sedan fattas av ägarna vid årsstämman. Folksamgruppen anser att incitamentsprogram är ett bra verktyg så länge de befinner sig inom rimliga gränser, och framför allt om de är konstruerade på ett sätt som förenar ledningens intressen med våra intressen som aktieägare. Dessutom ser vi gärna att prestationskraven i programmen innehåller minst en hållbarhetsparameter, vilket vi också har påkallat inför och vid ett flertal stämmor under 2023.

I februari skickade Folksam även traditionsenligt ett brev till respektive styrelseordförande i våra svenska innehav. Årets ordförandebrev innehöll bland annat en summering av våra grundläggande förväntningar på våra innehav när det kommer till hållbarhetsfrågor, samt en förklaring till varför just mänskliga rättigheter återigen identifierats som årets tema.

En av årets mest uppmärksammade stämmor var återigen årsstämman i Ericsson. Bolaget har under lång tid haft omfattande utmaningar inom sitt antikorrupsionsarbete, vilket aktualiserades under 2022 då det blev känt i media att Ericsson kan ha betalat mutor till terrorsekten IS i Irak. Folksamgruppen har följt Ericsson under året, och även om ett mycket stort arbete återstår röstade vi för ansvarsfrihet för styrelse och vd för att bolaget fullt ut ska kunna fokusera på arbetet framöver.

Alternativa placeringar

Så kallade alternativa placeringar kompletterar Folksamgruppens tillgångsportföljer och motsvarar cirka 11 procent av vårt totala förvaltade kapital. Alternativa placeringar är investeringar med lång placeringshorisont som ger kunderna exponering mot onoterade tillgångar. Investeringarna görs både direkt och i fondliknande strukturer. Infrastruktur, krediter och fastigheter är tre områden som är särskilt intressanta för oss, i tillägg till det har vi även direktinvesterat i exempelvis elnätsbolaget Ellevio och batteritillverkaren Northvolt.

Alternativa placeringar omfattas, precis som alla tillgångsslag, av Folksamgruppens placeringskriterier. Här ser vi att det i första hand är inför en investering vi kan vara med och påverka, genom att säkerställa att den fond eller det bolag vi investerar i uppfyller våra placeringskriterier. I tillägg till det har vi även kontinuerliga möten med innehav för att följa upp hållbarhetsarbetet.

Påverkansarbete i den alternativa portföljen

Under 2023 träffade Folksamgruppen representanter från samtliga innehav i vår alternativa placeringsportfölj. Mötena fokuserade på hållbarhetsfrågor generellt, och diskussionerna handlade både om utmaningar och möjligheter kopplat till bland annat klimatomställning och arbete med mänskliga rättigheter.

Detta innebar att vi under året träffade både direktägda innehav, exempelvis Ellevio och Northvolt, samt förvaltare av de fonder vi har investerat i, exempelvis Proventus, Infranode och Silvestica. Vår övergripande bild av innehaven i den alternativa portföljen är att de har höga ambitioner på hållbarhetsarbetet.

Folksamgruppen investerade 5,6 miljarder kronor i ny infrastrukturfond

I december 2023 offentliggjordes Folksamgruppens investering i fonden Copenhagen Infrastructure V, en infrastrukturfond med fokus på att utveckla stor-skalig infrastruktur inom förnybar energi. Fonden är mörkgrön enligt EU:s klassificeringssystem inom Sustainable Finance (SFDR). Fondens investeringar kommer huvudsakligen ske i västra Europa, Nordamerika och den mer utvecklade delen av Asien och Stillahavsområdet.

”Vi investerar med en framgångsrik och erfaren förvaltare som är en av världens största globala förvaltare inom förnybar energi och som i samtliga tidigare fonder har överträffat

avkastningsmålen,” sade Rebecka Elkert, Folksamgruppens chef för alternativa investeringar, i samband med att investeringen offentliggjordes. ”Investeringen bidrar till att öka den förväntade avkastningen kombinerat med ett fullt integrerat hållbarhetsfokus genom en tydlig inriktning på investeringar i energiomställningen som till exempel utveckling av vindkraftstillgångar på land och till havs, solcellsparkar och energilagring och transmission”.

”Vi är glada att välkomna Folksamgruppen som en ny stor investerare i vår femte flaggskeppsfond, och är stolta över det förtroende Folksam har visat för Copenhagen Infrastructure Partners som fondförvaltare”, sade Jakob Baruéel Poulsen, Managing Partner för Copenhagen Infrastructure Partners.

”Vår ambition är att fortsätta skala upp investeringstakten under 2024”

2023 var Rebecka Elkerts första hela år som ny chef för Folksamgruppens alternativa investeringar. Vi har pratat med henne om året som har gått samt vilka planer som finns för 2024.

Hur skulle du vilja sammanfatta 2023?

Under 2023 har vi gjort något färre transaktioner jämfört med året innan, mycket fokus har varit på att förvalta och utveckla våra befintliga investeringar. Med det sagt har vi inte legat på latsidan i investeringsverksamheten. Vi har adderat några intressanta nytillskott och därtill har vi avyttrat en investering inom byggutvecklingsprojekt.

Självklart har rådande marknadsklimat inneburit extra utmaningar för mig som ansvarig för vår alternativa portfölj. Samtidigt uppstår det också många möjligheter i en sådan här marknad, särskilt för en så stor aktör som Folksamgruppen. Det har varit ett spännande och stimulerande år!

Räntor har höjts i snabb takt under de senaste två åren, vilket har inneburit relativt stora värdesvängningar inom andra tillgångsslag. Hur ser det ut i Folksamgruppens alternativa portfölj?

Vi är inte immuna mot marknadsläget, men rent generellt innehåller den här portföljen mindre likvida tillgångar. Detta leder i sin tur till att det inte blir lika stora slag i värderingarna som exempelvis noterade aktier. Vi har dock sett en del korrigerar, främst inom våra indirekta fastighetsinvesteringar i Heimstaden Bostad där värdet har skrivits ner. Detta kompenseras dock av att andra tillgångar i portföljen har gått mycket bra. Sett till portföljen som helhet visade vi en svagt positiv avkastning under 2023.

Kan du nämna några speciella utmaningar från året?

Det är svårt att inte nämna Heimstaden Bostad, ett innehav som vi har jobbat en del med under året. Det är en belånad struktur och när räntan höjs så pass snabbt återspeglas det självklart i både fastighetsvärderingarna och i form av ökade räntekostnader.

Vi följer noga bolagets utveckling. Vår bild är att det fortsatt kommer finnas stor efterfrågan på hyresrätter i Sverige och Europa där bolaget verkar, och vi bedömer att hyresbostadsfastigheter kan bidra med en trygg avkastning i våra portföljer över tid.

Har du någon nyinvestering som du vill lyfta fram?

Absolut, vi har gjort ett antal spännande nyinvesteringar. Under slutet av året investerade vi totalt 5,6 miljarder kronor i Copenhagen Infrastructure Partners (CIP) femte fond, som utvecklar storskalig infrastruktur inom förnybar energi. CIP är en av världens största förvaltare inom förnybar energi och har i samtliga tidigare fonder överträffat avkastningsmålen.

Avslutningsvis, hur ser du på 2024?

Vi ser fortsatt stora möjligheter i marknaden och planerar just nu att fortsätta skala upp investeringstakten under nästa år. Vi tittar bland annat på illikvida krediter, där bankerna nu tar ett steg tillbaka inom vissa segment, samt på fortsatta infrastrukturinvesteringar. Just det senare har i stor utsträckning inflationsskyddade kassaflöden och en avkastningsprofil som passar perfekt för en långsiktig pensionsförvaltare som Folksamgruppen.

Hållbarhetsfrågor har länge varit en naturlig del av vår investeringsprocess, och kommer vara det även i fortsättningen. Vi ser gärna att våra alternativa placeringar kan fungera som komplement till våra investeringar i andra tillgångsslag. Vi har hittills gjort stora investeringar i energiomställningen – exempelvis Ellevio och Northvolt – som på sikt gynnar hela samhällets omställning. Vi letar ständigt efter nya investeringar som utöver en god avkastning även kan bidra inom hållbarhetsfrågor.

Fastigheter

Folksamgruppens direktägda fastigheter utgör 10 procent av den totala placeringsportföljen. Verksamheten investerar i attraktiva fastigheter för både boende och företag, huvudsakligen i Stockholm, Skåne och Göteborg. Det totala fastighetsvärdet uppgår till omkring 58 miljarder kronor och omfattar 142 fastigheter som består av 5 700 bostadslägenheter och 540.000 kvm lokaler.

Folksamgruppen är en långsiktig fastighetsägare som arbetar för att våra bostadskunder kan vara trygga i och stolta över sitt boende och att lokalkunderna kan nå sina mål med stöd av sin hyrda lokal. Newsec är vår strategiska partner i förvaltningen av våra fastigheter.

Arbetsprocess

Folksamgruppens fastighetsverksamhet präglas av ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande. Med det menar vi att ett miljömedvetet och socialt hållbart förhållningssätt genomsyrar hela fastighetsorganisationen.

Vi sätter tydliga miljömål på energianvändning, koldioxidutsläpp och miljöcertifieringar. Alla fastigheter omfattas, precis som alla tillgångsslag, av Folksamgruppens placeringskriterier.

Transaktionsteamet arbetar efter en dokumenterad och strukturerad förvärvsprocess som beskriver hela förfarandet och de olika utvärderingssteg som ett förvärv omfattar. Genom en så kallad Due Diligence undersöks och utvärderas fastighetens tekniska, miljömässiga, finansiella och legala förutsättningar och risker. Frågor ställs om fastighetens dokumenterade miljöklassning, eller så görs en bedömning av fastighetens möjligheter att miljöcertifieras och till vilken standardnivå.

Vid investeringar i det befintliga fastighetsbeståndet ställs specifika leverantörskrav vid upphandling och entreprenadkontrakt. Uppförandekod för leverantörer, tillsammans med övriga leverantörskrav, är inarbetade i våra avtalsmallar och stöddokument. Vårt fastighetsteam arbetar löpande med att följa upp, utvärdera och utveckla hållbarhetskrav tillsammans med samarbetspartners, leverantörer och entreprenörer.

Betydande händelser under 2023

Folksamgruppen har under 2023 förvärvat kontorsfastigheter i centrala Stockholm om 21 400 kvadratmeter. Förvärvet på Östermalm respektive Stockholm city kan du läsa mer om på nästa sida. I tillägg till detta har Folksamgruppen även tillträtt ett nyproducerat flerbostadshus, med totalt 358 lägenheter i Lund.

Folksamgruppens största kontorsuthyrning under året gjordes till SEB Syd, i fastigheten Långan i Malmö. Lokalen håller på att anpassas för att husera ett nytt huvudkontor om 4 500 kvadratmeter. Inflyttning sker under andra kvartalet 2024.

Energiförbrukningen i beståndet fortsätter att minska och under 2023 har flera solcellsprojekt färdigställts på olika flerbostadshus i Stockholm.

Folksam förvärvade fastighet på Östermalm i Stockholm

I februari förvärvade Folksam Sak fastigheten Rotundan 1 i centrala Stockholm av Zürich Insurance för 565,5 miljoner kronor. Fastigheten har en uthyrningsbar area på omkring 4 100 kvadratmeter och ett mycket attraktivt läge med närhet till Humlegården och Stureplan.

– Vi fortsätter vår strategiska och lönsamma expansion av fastighetsportföljen genom ytterligare ett förvärv mitt i vår kärnmarknad Stockholm. Vårt fokus på kontorsfastigheter av hög kvalitet i attraktiva lägen ligger fast. Folksamgruppen siktar på att öka sitt fastighetsbestånd ytterligare framöver, sade Lars Johnsson, dåvarande fastighetsdirektör i Folksam, i samband med att affären offentliggjordes.

Folksam förvärvade kontorsfastighet mitt i Stockholms city

I december förvärvade Folksam Tjänstepension tomträtten Orgelpipan 4 i centrala Stockholm av Corem Property Group för 570 miljoner kronor. Fastigheten har ett mycket attraktivt läge på Klarabergsgatan med närhet till Centralstationen och har genomgått en omfattande ombyggnad och modernisering. Byggnaden innehåller 4 200 kvadratmeter uthyrbar area och den största hyresgästen är Riksbanken.

Folksamgruppen fortsatte installera solceller

Folksam arbetar för att förvalta hållbara fastigheter, och ser att våra direktägda fastigheter på sikt kan bidra till klimatomställningen. En del i det är att kontinuerligt installera solceller på de fastigheter vi äger. Under 2023 har flera solcellsprojekt färdigställt på olika flerbostadshus i Stockholm. Den årliga elproduktionen från dessa beräknas bli 1 000 000 kWh. Totalt innebär installationerna för 2023 att nästan 2 500 paneler installerats, som täcker totalt över 4 500 kvadratmeter.

Ny Fastighetsdirektör i Folksamgruppen

Under 2023 gick Lars Johnsson i pension efter åtta år som Folksamgruppens fastighetsdirektör. Ersättaren hittades i Jonas Bjuggren som tillträdde sin nya tjänst i början av januari 2024.

Hej Jonas och välkommen till Folksam!

Berätta gärna om din bakgrund.

Tack! Jag är civilingenjör i grunden och har arbetat inom bygg- och fastighetsbranschen under hela min karriär. Intresset har egentligen funnits så länge jag kan minnas, med en pappa som arbetade som civilingenjör och tidigt väckte mitt intresse för branschen.

Yrkesmässigt har jag spenderat mest tid i olika roller inom Vasakronan och som förvaltningsdirektör på Akademiska Hus. De senaste åren har jag arbetat med olika uppdrag som konsult, innan den här möjligheten dök upp. Sammantaget har jag en lång och relativt bred erfarenhet från fastighetssektorn, med tonvikt på förvaltningsdelen snarare än transaktioner.

Vad var det som fick dig att söka dig till Folksamgruppen?

Jag har tidigare jobbat i flera typer av organisationer, både statligt och privat. Det som lockade med just Folksam är att jag upplever att det finns ett stort hjärta inom organisationen. Jag ser verkligen fram emot att få bidra till Folksams grundidé om att skapa trygghet i en hållbar värld.

Dessutom innebär verksamhetens natur – där vi förvaltar våra kunders pensionspengar och sparande i ett mycket långsiktigt perspektiv – att vi också kan vara långsiktiga i hur vi bedriver fastighetsverksamheten. Det känns kul och stimulerande.

Nu är du helt ny på jobbet, hur tänker du kring ditt första halvår?

Först och främst handlar det om att lära känna alla kollegor, samarbetspartners och inte minst beståndet. Jag kommer göra en hel del besök ute bland våra fastigheter, och även lägga tid på att försöka förstå hur Folksamgruppen fungerar i stort.

Givet portföljens storlek är Folksam Fastigheter i praktiken ett relativt stort fastighetsbolag, men vi är organiserade på ett lite annat sätt. Med en stor fastighetsportfölj ökar möjligheten till att hitta synergier och effektiviseringsåtgärder, vilket är något som jag på sikt kommer försöka arbeta för tillsammans med kollegorna.

Jag ser också fram emot att lära mig mer om de andra områdena som utgör Folksamgruppens kapitalförvaltning. Min erfarenhet är tidigare relativt isolerad till fastigheter, men det går säkert att hitta fler sätt att samarbeta mellan de olika tillgångsslag som vi investerar i.

Avslutningsvis – vad har du för tankar kring fastighetsmarknadens utveckling på sikt?

Självklart har läget förändrats under de senaste åren, där delar av branschens aktörer nu kämpar med finansieringen. Samtidigt ser jag någon form av optimism. Konsensus just nu är att räntorna har nått en topp, och förhoppningsvis ser vi en normalisering och mer stabil marknad framöver.

I övrigt finns det flera trender värda att hålla under uppsikt. Detta gäller inte minst hur företag på sikt nyttjar kontor, givet att hemarbete nu är fortsatt mer vanligt även när pandemin har klingat av. Hållbarhetsfrågor blir också fortsatt viktiga och ett sätt att differentiera sig från konkurrensen. Här har Folksam under många år gjort ett bra arbete som jag ser fram emot att bygga vidare på.

Folksamgruppen har ett attraktivt bestånd som står sig relativt väl i både goda och tuffa tider. Sammantaget ser fram emot att bygga vidare på det arbete som har gjorts, och kontinuerligt utveckla våra befintliga fastigheter samtidigt som vi tillvaratar möjligheter på förvärvsmarknaden.

Folksamgruppen fortsatte fokusera på arbetsplatsrelaterade olyckor

Under slutet av 2023 riktades stor uppmärksamhet mot det ökande antalet arbetsplatsolyckor i Sverige, exemplifierat av dödsfall i både Sundbyberg samt Northvolts fabrik i Skellefteå. Att människor ska vara säkra på jobbet är en grundläggande mänsklig rättighet. Folksamgruppen har under flera års tid arbetat proaktivt för att säkerställa att de bolag vi äger gör sitt yttersta för att minska risker för allvarliga olyckor på arbetsplatsen.

Under 2023 spenderade Folksamgruppen mycket tid på samarbetet i Investors Integrity Forum (IIF), där vi tillsammans med Transparency International Sverige och andra investerare fokuserar på att sätta ljus på företagens arbete mot korruption och på olika sätt uppmuntra till ökad regelefterlevnad. Under året har fokus främst legat på dialoger med bygg- och fastighetsbolag, eftersom det är sektorer med stora risker för korruption, osunda arbetsvillkor och olycksfall.

”Både Byggmärknadscommissionen och Delegationen mot arbetslivskriminalitet har slagit fast att det förekommer omfattande fusk och kriminalitet i byggbranschen. Detta driver i sin tur fram osund konkurrens, undermåliga arbetsvillkor och högre risk för korruption, olyckor och kränkning av mänskliga rättigheter,” säger Emilie Westholm, chef ansvarsfullt ägande på Folksam.

Under året har IIF bland annat träffat Skanska, Fabege och Balder. Under dialogerna har IIF noterat att det finns en ökande förståelse för betydelsen av ett tydligt antikorrupsionsarbete. Samtidigt finns det skillnader mellan beställare och genomförare av byggentreprenader, bland annat hur man ser på frågor kring bakgrundskontroll och riskhantering men också vad gäller den faktiska styrningen och kontrollen av byggprojekt.

Utöver arbetet i IIF har Folksamgruppen under 2023 varit i direkt dialog med både portföljbolaget CBRE angående dödsolyckan i Sundbyberg, samt med Northvolt, som ingått i vår alternativa placeringsportfölj under ett par år.

Arbetsplatsrelaterade olyckor var även ett tema som frekvent återkom när Folksamgruppens representanter ställde frågor vid årets stämmosäsong. Vid 2023 års stämmor ställde Folksam frågor kring bolagens arbete inom hälsa och säkerhet vid sju olika årsstämmor, bland annat Balder, Holmen, Sandvik och Alfa Laval.

”Vår uppfattning är att våra portföljbolag i stor utsträckning tar den här frågan på allvar,” säger Emilie Westholm. ”Samtidigt upplever vi att det är viktigt att kontinuerligt lyfta frågan, eftersom statistiken från 2023 inte minst visar att det fortfarande finns stora utmaningar som involverar även samarbeten mellan näringsliv och myndigheter liksom företag emellan.”

Stort fokus på hållbarhetsfrågor i Japan

I början av oktober spenderade Folksamgruppen fyra dagar i Tokyo för att träffa japanska portföljbolag och delta i den årliga konferensen PRI in Person. Konferensen samlade över 1000 deltagare inom ansvarsfulla investeringar från världens alla hörn, och besöktes av både den japanska premiärministern och finansministern.

Totalt träffade Folksamgruppens representanter sju portföljbolag under resan, för att diskutera bolagens utmaningar och

Dessa portföljbolag träffade vi

Honda Motors	Fordonstillverkare
Marubeni	Handelskonglomerat
Hoya Corporation	Medicinteknik
Mitsui Fudosan	Fastighetsutveckling
Takeda	Läkemedel
SuMi Trust	Kapitalförvaltning
Toyota	fFordonstillverkare

möjligheter kopplade till hållbarhetsfrågor. Utöver diskussioner om utsläppsreduktion och klimatomställning diskuterades även hänsyn till mänskliga rättigheter i bolagens värdekedjor, för att nämna några exempel.

”Hållbarhetsfrågor får allt större uppmärksamhet i Japan och det är tydligt att japanska bolag ser konkurrensfördelar i att ligga i framkant här,” säger **Alexandra Frenander**, bolagsanalytiker inom Ansvarsfullt ägande. ”Samtidigt upplever vi att nordiska bolag och investerare har kommit en bit längre i detta arbete, varför vi också kunde bidra i dialogerna på ett konstruktivt sätt.”

Utöver möten med våra japanska innehav träffade Folksamgruppen även en rad intresseorganisationer samt två parlament-sledamöter för en diskussion om klimatomställningen i den japanska stålindustrin. Folksamgruppen har ett särskilt intresse för det senare, mot bakgrund av vårt stora ägande i svenska SSAB.

Konferensen då? PRI in Person är världens största konferens på temat ansvarsfulla investeringar, och organiseras av organisationen bakom Principles for Responsible Investments (PRI). Folksamgruppen var en av medgrundarna till PRI år 2006, och har därefter sett organisationen växa till över 3000 medlemmar från olika delar av världen. Öppningstalet av Japans premiärminister och det senare besöket av både finansministern samt Tokyos borgmästare visar att frågor kring hållbar omställning är prioriterat i Japan.

Konferensen är också ett viktigt tillfälle för Folksamgruppen att träffa likasinnade investerare från världens alla hörn, eftersom det är en viktig plattform för nätverkande inför framtida påverkansarbeten.

”Vårt påverkansarbete i utländska innehav är ofta beroende av samarbete med andra aktörer, och därför är det mycket värdefullt för oss att träffa kollegor från flera delar av världen,” säger Alexandra Frenander. ”Under konferensens två dagar träffade vi en stor bredd av människor som vi senare under året har kunnat fortsätta samarbeta med på ett eller annat sätt.”

Folksamgruppen i påverkansinitiativ mot farliga kemikalier

Under 2023 arbetade Folksamgruppen vidare inom påverkansprojektet Investor Initiative on Hazardous Chemicals. Initiativet koordineras av den svenska icke-vinstdrivande organisationen ChemSec. Syftet är att sprida kunskap om farliga kemikalier och via påverkansarbete få internationella storföretag att ställa om till mer miljövänliga alternativ.

Idag finns så kallade evighetskemikalier i en uppsjö av produkter som används dagligen: från hemelektronik till kläder, hygienartiklar och mat. Även om de i vissa fall är nödvändiga för vår säkerhet – exempelvis flamskyddsmedel som hindrar en dator från att fatta eld – kan de i många fall bytas ut mot mer miljövänliga alternativ.

Folksamgruppen deltog under 2023 i påverkansdialoger med amerikanska Ecolab och belgiska Umicore – två internationella kemikoncerner vars verksamheter i stor utsträckning kretsar kring denna typ av kemikalier.

I dessa möten har Folksamgruppen tillsammans med andra investerare strävat efter att få bolagen att berätta om vilka alternativ de har till kemikalier, samt vilken tidsplan de har för att fasa ut ämnen som uppenbart har en dokumenterat, mycket negativ inverkan på människor, djur och natur.

”Det har under omständigheterna varit positiva möten, där framför allt Ecolab har gjort stora framsteg jämfört med var bolaget befann sig för bara ett par år sedan”, säger Alexandra Frenander, som deltagit i mötena för Folksamgruppens räkning.

Samtidigt har mötena med Ecolab och Umicore tydligt visat att det krävs mer transparens från bolagens sida.

”Det är inte realistiskt att tro att dessa bolag ställer om sin verksamhet över en natt, men vi som investerare har större möjlighet att bidra konstruktivt i dialogerna ifall bolagen lägger korten på bordet. Vi är övertygade om att vi tillsammans med andra investerare har möjlighet att påverka i positiv riktning genom att kontinuerligt kommunicera vår ståndpunkt till bolagen,” säger Alexandra Frenander.

Folksamgruppen har deltagit i Investor Initiative on Hazardous Chemicals sedan 2022 och har för avsikt att fortsätta detta påverkansarbete under 2024. Utöver Folksamgruppen ingår andra institutionella investerare från bland annat Norge, USA och Sverige i arbetet.

Folksamgruppen värd i den tredje delen av Klimatkapitalet

I mars 2023 stod Folksamgruppen som värd för den tredje delen av seminarieserien Klimatkapitalet, denna gång på temat systemrisk. Klimatkapitalet arrangerades under 2022 och 2023 av de svenska aktörerna i Net Zero Asset Owner Alliance – det vill säga Alecta, Nordea Liv & Pension, AMF och Folksamgruppen – tillsammans med Sustainable Finance Lab.

Ambitionen har varit att förstå den roll stora pensionsförvaltare och andra institutionella investerare, i samspel med näringslivet och politiken, kan och bör ha i omställningen mot ett hållbart samhälle. Diskussionen i Folksamgruppens lokaler samlade förutom ledande befattningshavare i finansbranschen även forskare och politiker med intresse för frågan.

Klimatkapitalet bidrog till att skapa förtroendefulla samtal mellan representanter från vitt skilda samhällssektorer och visade också på en bred förståelse för svårigheterna och utmaningarna kring att redovisa arbete mot klimatomål på längre sikt när det på kortare sikt kan se mer negativt ut.

Folksamgruppen anslöt sig till Labour Rights Investor Network

Under 2023 anslöt sig Folksamgruppen till det nylanserade nätverket Labour Rights Investor Network (LRIN). Nätverket koordineras av UNI Global Union och samlar bland annat kapitalägare, kapitalförvaltare och andra finansmarknadsaktörer med det gemensamma målet att driva frågan om rätten till facklig anslutning.

Folksamgruppen har under flera års tid drivit denna fråga i en rad portföljbolag, exempelvis Amazon och Tesla. Motståndet kring facklig anslutning är i många fall störst i just USA, och därför har Folksamgruppen haft

stor nytta av nätverket eftersom det ger oss möjlighet till dialoger med lokala organisationer på plats i landet.

”V har stor erfarenhet av att driva denna fråga, samtidigt är det alltid värdefullt utbyta erfarenheter med organisationer i andra delar av världen,” säger Emilie Westholm. ”Även om LRIN inte koordinerar några direkta påverkansdialoger ger nätverket bland annat ingångar till att vara med på exempelvis stämmoförslag, och självklart är det värdefullt i vårt arbete med ansvarsfullt agande.”

”Fortsatt fokus på inflation, tillväxt och geopolitiska läget under 2024”

Folksamgruppens chefsekonom Marcus Svedberg kommenterar 2023 och 2024

2023 handlade i första hand om inflation och räntor och i andra hand om ekonomins motståndskraft och sjunkande tillväxt under det sista halvåret. Utanför den ekonomiska sfären låg fokus på det komplicerade säkerhets- och geopolitiska läget samt klimatfrågan. Dessa frågor lär stå i centrum även under 2024, men får konkurrens om uppmärksamheten från arbetsmarknaden, finanspolitiken och politiska val.

Penningpolitiken kommer troligtvis stå i främsta rummet även under 2024, men fokus skiftar från räntehöjningar till räntesänkningar i takt med att inflationen rör sig neråt mot målet. Folksamgruppen tror att inflationsmålet nås till sommaren, vilket kommer vara positivt för ekonomin men inte nödvändigtvis för finansiella marknader eftersom dessa diskonterade tidiga, och många, räntesänkningar redan under slutet av 2023. Räntesänkningarna kommer inte heller att hjälpa arbetsmarknaden i någon större utsträckningen, utan arbetslösheten lär öka mot bakgrund av lågkonjunktur och svag efterfrågan i ekonomin.

Finanspolitiken kommer gradvis att spela en större och viktigare roll när inflationen väl är under kontroll men de stora stimulanserna kommer troligtvis inte förrän 2025. På många håll i världen, inte minst i Eurozonen, finns det dessutom behov av att strama åt finanspolitiken. Däremot kommer reallöneökningar hjälpa till, inte minst om inflationen blir ännu lägre än väntat, och sentimentet lär påverkas positivt av att ekonomin får stöd från såväl penning- som finanspolitiken under andra halvåret.

Det är svårt att se några snabba lösningar på det svåra inrikespolitiska säkerhetsläget eller den komplicerade internationella geopolitiska situationen, men det är samtidigt inte någon naturlag att läget försämras ytterligare. Och Sverige har till slut blivit

medlem av NATO. Året kommer annars att domineras av att närmare fyra miljarder människor runt om på jorden går till val. Det amerikanska presidentvalet är i särklass viktigast och samtidigt den största risken givet den växande polariseringen inom och mellan partierna i kombination med att huvudkandidaterna är så svaga. Politisk dysfunktionalism, till skillnad från geopolitisk turbulens, tenderar att ha en mer direkt koppling till den ekonomiska och finansiella utvecklingen.

Ett område där det kommer behövas mer politiskt ledarskap är klimatfrågan. Förra året visade med tydlighet att politiska beslut kan få stor effekt, det amerikanska klimatpaketet IRA är ett exempel, men samtidigt att det behövs mycket mer ambitiösa, tydliga och långsiktiga åtgärder för att skynda på omställningen och anpassa samhället för ett varmare och mer volatilt klimat. Översvämningarna i Sverige under sommaren 2023 visade med tydlighet att det finns stora behov att klimatanpassa vatteninfrastrukturen för att förebygga naturskador.

Till sist kan man förvänta sig ännu mer fokus på teknologisk utveckling i allmänhet, inte minst inom gröna industrier, och artificiell intelligens i synnerhet. AI slog igenom på bred front under 2023, vilket bland annat resulterade i mycket kraftiga börsuppgångar för de ledande företagen, och det finns goda förutsättningar för mer generella ekonomiska framgångar och ökad produktivitet under 2024. Men det kommer också ställas större krav på reglering och internationell harmonisering för att begränsa riskerna med den nya tekniken.

Det här är Folksamgruppen

Vårt jobb är att ge trygghet i livets alla skeden. Hos oss kan kunden försäkra sig själv, sina nära och kära, sina ägodelar och spara till pensionen. Vi försäkrar nästan varannan svensk och har hand om pensionen för mer än två miljoner människor. Det betyder att Folksamgruppen är en av de ledande aktörerna inom försäkring och pensions-sparande.

Vår vision

Våra kunder ska känna sig trygga i en hållbar värld.

Vår affärsidé

Vi är kundernas företag som erbjuder försäkringar och pensionssparande som skapar trygghet och gillas av många.

Vårt övergripande mål

Vi ska ha försäkrings- och pensionssparandebra-nschens mest nöjda kunder.

Läs mer på [folksam.se](https://www.folksam.se)

